

Če bi se v Orehovici prej tako odkrito pogovorili

Delo Zveze borcev je treba nenehno poglobljati

Orehovica je iz časov narodnoosvobodilne borbe prav dobro znana. Veliko je bilo borcev in aktivistov iz te in ostalih vasi pod tem koncem Gorjanec. Bivši tlacani in podložniki graščakov so v pozivu OF na oborožen upor proti okupatorju začutili tudi poziv na borbo proti socialnim krivicam starega reda. Orehovica in Cerov log sta bili med NOB trdni partizanski postojanki. Pa tudi v ostalih vaseh nekdanje orehoviške občine (Loki, Stari vasi, Mokrem polju, Hrastovici in drugih) je bilo dovolj zavednih in poštenih slovenskih ljudi, ki so vse žrtvovali za partizane in narodnoosvobodilni pokret. Po vojni pa je ta borbeno zavest nekje zaspala, drugje spet zamrla. Na površje so prišli ljudje s staro miselnostjo. Prišli so tisti, ki so se med vojno držali v ozadju ali celo v nasprotnih vrstah. S pomočjo nekaterih oblasteljskih iz vrst bivših aktivistov so se povzpeli na vodilna mesta v ljudskem odboru in organizacijah, in začeli gospodariti po svoje. Večina starih borcev in aktivistov je vse to mirno gledala, ali pa se zadovoljila z medsebojnim podiktanjem, sumničanjem in drobnimi prepri, negodovanjem izza plota in pod. Da bi stopili na plan tako kot leta 1941 in 1942 ter se o stvarih, ki so jih bolele in ki so bile pravzaprav klofuta vsemu sistemu, za kar so se borili, tega se najbrž niso spomnili. Prav zaradi nebudnosti starih borcev in poštenih aktivistov je prišlo do žalostnih razmer v kmečki delovni zadrugi, v bivšem krajevnem ljudskem odboru in celo v partijski organizaciji. Šele prvi odprti partijski sestanek je malo posvetil v te razmere, toda po zaslugi tistih, ki so imeli maslo na glavi, je bila udeležba na sestanku majhna in tako ni prišlo na dan vse, kar bi bilo potrebno. Zato sem bil prav vesel, ko me je podpredsednik okrajnega odbora Zveze borcev Martin Pavlin povabil na sestanek starih aktivistov in borcev, ki ga je sklicala tamošnja organizacija ZB za 30. september.

V prostrani šolski sobi se je ta večer zbralo 55 ljudi obeh spolov, same stare partizanske korenine iz leta 1941 in 42. Na dnevnem redu je bil pregled član-

stva in zbiranje zgodovinskega materiala iz časov NOB. Pa še ena stvar je vzpodbudila stare borce in aktiviste: do deljevanje kredita vojnim oskudovancem za obnovo požganih hiš. Prošnje za dodelitev brezobrestnega kredita so šle sedaj mimo ZB, kot vse ostalo. Tako je prišlo do tega, da so za kredite prošili tudi bivši okupatorjevi hlapci in aktivni belogardisti, naši ljudje pa spijo še sedaj po hlevih in zidanicah, kot je to primer v Brezovici pri Šentjerneju in tudi drugod, pa vendar za kredit doslej niso prošili.

V živahni razpravi so borci in aktivisti odkrivali razne nepravilnosti in krivice, ki se jim godijo ali so jim bile prizadejane. Tako je Rolih iz Mokra polja povedal, kako ga je bivši predsednik KDZ Orehovica Janez Šiško, s katerim sta med vojno ves čas skupaj delala za NOV, spodil z agrarnega travnika, ki mu je bil prej dodeljen in ga pri tem še pretepel z vilami. Ugotovili so tudi, da je še veliko družin, ki niso dobile niti najmanjšega priznanja za sodelovanje med NOB ali pa jih niti v članstvu ZB ni. Sedaj so se šele spomnili pozabljenih partizanskih družin Radovanove in Turkove v Loki, Brulčeve v Stari vasi, Rokelnevo mame na Mokrem polju in drugih. Nobena od teh nima nikakršnega priznanja, čeprav se še danes dobro spominjajo, da na primer za Turkove iz Loke ni bila nobena blokada sovražnika tako trdna, da bi ne sporočile partizanom vse, kar so želeli. Za Rokelnevo mamo vedo, da niti v članstvu ZB ni, ker je ni nihče vpisal. Je pa nasprotno v organizaciji nekaj takih, ki so bili na delu v Nemčiji ali so se drugače skrivali med NOB.

Na sestanku je nekdo med drugim pripomnil: »Prepozno smo spoznali, da nam drobni prepri škodujejo! Da, to je bridka resnica. Drobni medsebojni prepri so ohromili vse organizacije. Vse to pa so izkoristili sovražniki ljudje v svoj prid in ustvarili stanje, ki ga bo dokončno uredilo šele sodišče.

Zanimiva je zadeva v bivšem tajnikom Potočarjem iz Stare vasi. Kako je prišel ta človek, znan kot aktivni belogardist, v ljudski odbor in celo partijsko organizacijo, ljudem še danes ni jasno.

Vedo samo to, da ga je povsod rinil v ospredje Jože Franko, drugi pa so seveda samo kimali. Danes vedo, kako jim je ta kriminalce odmerjal davke, saj je bil tudi član davčne komisije. Na sestanku so vedeli primere, da je Potočar od svojega 12 ha velikega posestva plača trikrat manj davka kot najmanjši posestniki z nekaj hektari zemlje. Njegova desna roka pri tem delu je bil drugi kriminalce Jože Zagorc v Stari vasi, član KLO. Zaradi delovanja teh tipov in nebudnosti ostalih članov ZB in Partije je bila starim borcem prizadejana marsikatera krivica, ki jo bo težko popraviti. Za nepravilno odmero davkov pa so delno krivi vsi davkoplačevalci, ker se niso udeležili sestankov za odmero davkov, kjer bi lahko dali svoje pripombe in razkricali škodljivce kot sta bila Zagorc in Potočar.

Član Zveze borcev Rudi Pušenjak je na sestanku sprožil vprašanje razmer v KDZ, ki so žalosten primer nebudnosti starih borcev in poštenih ljudi vse okolice. Vprašal je, kaj je delal upravni odbor KDZ, da je dopustil take svinjarije. To vprašanje so podprli tudi drugi. Navzoči člani upravnega odbora KDZ so pajasnili: »Upravni odbor ni imel nobene besede. O vsem so sklepali na sestanku OPO, ki je bil skoraj redno vsak tork zvečer. Kaj so sklepali, mi drugi vedeli nismo, vemo pač samo to, da so se posamezni člani Partije preprijali med seboj za vodstvo zadruge, drugi člani so pa menda samo poslušali te »vojvode«, bivše graščinske frbolarje, ki bi sedaj radi postali graščaki z vsemi diktatorskimi pravicami. Ti prepriji so se vlekli vsa leta, za pravilno vodstvo zadruge pa se ni nihče brigal. Večkrat smo imeli v zadrugi razne pojedine, za katere je bilo pripravljeno dovolj jedi in pijače in ki so zadruge precej stale. O kakšni štednji ni bilo govora. Razne pridelke so dobivali člani iz zadrugskega imetja po nižjih cenah kot so stali zadruge. Tako na primer pšenico po 4 din, zadruge pa je stala najmanj 12 din kg, vino po 25 din liter, stalo pa je najmanj 35 din. Krma jim je pokosena propadala, predsednik Šiško pa se je s privatniki pretepal za travnik in košnjo na agrarni zemlji. Še ni dolgo tega, kar so prodali junca, last zadruge, za 15.000 din. Kupec, neki Zumberčan ga je na mestu prodal naprej za 22.000 din. Po takem pojasnilu je bilo vsakomur jasno, zakaj je nastalo tako stanje, ki ga ne bo mogoče tako kmalu urediti in ki močno škoduje razvoju zadrugskega in vse okolice.

Na sestanku so se pogovorili, da bodo uredili svojo organizacijo. Za zbiranje zgodovinskega gradiva so izvolili posebno komisijo. Sklenili so, da bo sedaj preprih konec. Mimo ZB ne bo šla več nobena stvar. Če bi ta sklep sprejeli pred leti in ga uresničili, bi bilo marsikaj drugače kot je. Morda pa bo sedaj?

Zbor volivcev v Podzemlju

Odkar so se tudi v Beli krajini krajevni ljudski odbori združili v večje občinske ljudske odbore, so tudi Podzemeljanci izgubili svoj krajevni ljudski odbor ter se priključili občinskemu ljudskemu odboru v Gradcu. Ker pa bočje še nadalje sodelovali pri graditvi socializma, so se pred dnevi zbrali na zboru volivcev v Podzemlju, kjer so se pogovorili o gospodarskih, političnih in kulturnoprosvetnih problemih domačega kraja. S številno udeležbo na zboru volivcev so pokazali, da jim ni vseeno, kako se po upravni liniji rešujejo pri občinskem ljudskem odboru vprašanja, ki v živo zadevajo tudi našega kmeta in obrtnika. Na zboru volivcev so se pogovorili, da bodo popravili do 13. oktobra t. l. vsa vaška pota, naročili pešek za novi most v Geršičih, organizirali s sodelovanjem Kmetijske zadruge v Podzemlju škropljenje sadnega drevoja v borbi proti ameriškemu kaparju, se seznanili s finančno politiko občinskega ljudskega odbora v Grad-

cu, se pogovorili o plačevanju davkov, sečinj lesa, o problemih podzemeljske nižje gimnazije itd. Na zboru volivcev je zbranim predaval o zatiranju ameriškega kaparja domači učitelj, istega dne popoldne pa je bilo v soli tudi predavanje o pravilni uporabi umetnih gnojil. Zbor volivcev v Podzemlju je bil najboljši dokaz, da se naši ljudje zavajajo svojih pravic in dolžnosti do skupnosti in da je demokratični način sodelovanja volivcev z občinskimi ljudskimi odborniki postal potreba, mimo katere ne more naš človek, ki ga je ugnetal NOB.

Lesna kupčija jih je spravila pred sodišče

Takoj ko so se čene lesa dvignile, so to izrabili posamezni špekulanti za umazano prekupčevanje v želji za velikim zaslužkom. Take vrste teli so bili tudi Alojz Potrbini, lesni manipulanti pri kmetijski zadrugi Mirna in bivši trgovci z lesom: Franc Černe, lesni manipulanti kmetijske zadruge Trebnje; Hinko Zupan, lesni manipulanti pri KZ Dole pri Litiji; Slavko Kirn, lesni manipulanti pri KZ Sv. Križ pri Litiji; Rafael Bartol, lesni manipulanti KZ Sentupert; Franc Kirn, delavec pri Gosduj upravi Poljane, prej okrajni logar, in Janez Sotler, kmečki delavec iz Gabrovke pri Sv. Križu.

Alojz Potrbini, ki je znan po svoji trgovski sposobnosti je dobavljal les brez oblastnega dovoljenja in za hrbotno zadruge, pri kateri je bil nameščen, podjetju »Živino-promet« v Skoplje. V petih mesecih, to je od maja do septembra 1951, je kupil in prodal omejenemu podjetju 531 kubičnih metrov tesanega lesa in rezanega lesa in pri tem zaslužil okrog 210.000 din. Les je kupoval od ostalih obtožencev; od Černe 188 kubičnih metrov tesanega lesa, od Zupana 33 kubičnih metrov lesa, od Slavka Kirna 80 kubičnih metrov tesanega lesa od Bartola 48 kubičnih metrov tesanega lesa; Sotler pa je kupil 50 kubičnih metrov tesanega lesa od kmetov za prodajal Kirnu. Franc Kirn je kot logar prav tako kupil 40 kubičnih metrov tesanega lesa in ga prodal Potrbini.

Dasi so imeli lesni manipulanti lepe plače, bodisi stalne ali provizijske (primer: lesni manipulanti KZ Velika Loka Anton Godce je letos v treh in pol mesecih prejel izplačan provizijski zaslužek 136.474 din, podobno pa so zaslužili tudi drugi lesni manipulanti!), so se vendar spustili v umazane posle prekupčevanja, čeprav so vedeli, da je lo kaznjivo. Trgovali so seveda na svojo roko in za hrbotno zadruge, pri kateri so bili uslužbeni. Zelo verjetno je šel les v te kupčije tudi iz obveznih oddaj.

Alojz Potrbini je bil obsojen na 2 leti in 6 mesecev strogega zaporja in plačilo 60.000 din globe; Franc Černe na 6 mesecev zaporja; Rafael Bartol na 6 mesecev zaporja; Hinko Zupan na 1 mesec zaporja; Slavko Kirn na 1 mesec zaporja; Franc Kirn in Janez Sotler pa vsak na 40 dni zaporja.

med čeno A in B samo četiri ure, kjer pa sta bila aretirana.

Na razpravi pred senatom okrajnega sodišča Novem mestu sta zatrjevala, da sta šla res na dopust v ta kraj z namenom, da gresta nezakonito preko meje, da pa sta namerno opustila še preden sta šla iz Portoroča k Sv. Nikolaj. Njen stric jima je baje stalno pisaril iz Amerike, da bi ju rad videl, ona pa si je tudi zaželela ameriškega življenja. Teško je reči drugo, kot da so nekateri ljudje tudi krivi pijani, kajti jima res ni bilo sile. On je prav dobro zaslužil, v službi pa je bila tudi žena; otrok nimata, poleg tega sta dobila precej paketov iz Amerike, stanovala pa sta pri njenih starših. Neumljivo, kaj taki mladi ljudje še hojejo. Morda pričakujejo, da jih v tujini res čaka zlato tala, z medom in mlekom oblitjo!

Zaradi polikusa nezakonitega prehoda državne meje je bil moč obsojen na 13 mesecev zaporja na 7 mesecev zaporja.

Okra ni ljudski odbor Kočevje je razpravljao o zdravstvu in prosveti

25. septembra je v novi dvorani množičnih organizacij v Kočevju zasedal okrajni ljudski odbor Kočevje. Ljudski odborniki so razpravljali predvsem o delu Sveta za zdravstvo in socialno politiko ter o vprašanjih prosvete in kulture, pa tudi o ostalih gospodarsko-političnih vprašanjih.

Poročilo Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko je prikazalo zdravstveno-socialne in higienske prilike v okraju ter dosedanje delo Sveta za odpravo nedostatkov in izboljšanje zdravstvenih razmer.

Z reorganizacijo ljudske oblasti je bil preosnovan tudi Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko, v katerega je vključeno tudi bivše poverništvo za delo. Svet sestavljajo zastopniki OSS, en zastopnik zdravstva, Zveze vojnih invalidov, okrajnega odbora AFŽ in zastopnik doma onemoglih. Kot pomožni organi Sveta pa so bili ustanovljeni še odbori: odbor za ljudsko zdravstvo, odbor za delo, odbor za invalidsko zaščito in socialno pomoč ter odbor za zaščito matere in otroka.

V zadnjih letih se je število zdravstvenih zdravov v okraju precej povečalo in je poleg splošnih ambulant v okraju tudi pet zdravstvenih postaj in 11 posvetovalnic za matere in otroke. Za izboljšanje zdravstvenih razmer bodo v okraju zgradili še nadaljnje higienske zdravstvene ustanove, tako n. pr. v Kočevju večji zdravstveni dom, v katerem bodo nameščene vse zdravstvene enote. Posebna pomena bo nova zgradba za Protituberkulozni dispanzer Kočevje, ki se stiska sedaj v neprimernih prostorih v Velikih Laščah in je načrtu novogradnja pomožnega zdravstvenega doma, kjer bo nameščena splošna in zobna ambulanta ter otroška posvetovalnica in lekarniška postaja.

Svoje delo je razširila kmečka sanitarna inspekcija, ki se je reorganizirala v okrajno higiensko postajo. Njeno delo je usmerjeno predvsem v cilju preventivne medicine in jo čakajo v urejevanju higiensko-zdravstvenih prilik, ki so v okraju zelo pereče, velike in težke naloge. Vzporedno z izpolnjevanjem in večanjem števila zdravstvenih ustanov pa bo treba seveda misliti tudi na povečanje

Z okrajne partijske konference v Kočevju

(Nadaljevanje s 1. strani)

v LIP Ribnica, LJO Ribnica, kočevskih obrtnih podjetjih in drugi taki sestanki so pokazali moč in priljubljenost Partije.

Skoraj povsod so OPO načela na sestankih vprašanje o delu občinskih ljudskih odborov in o prajevnih gospodarskih načrtih. Dobri sestanki v Dragi pri Loškem potoku, na Kočevski Reki, Moravi, Stalcarji-Rogati hrib, Borovcu, Mokrem potoku, Primožih itd. so privabili stodoletno vse člane Fronte in mladine. Odprti partijski sestankom so prisostvovali tudi sekretarji OPO in člani občinskih komitejev sosednjih krajev, kar je vredno pomenanja: dobre primere dela lahko komunisti po takih obiskih in sestankih hitreje prenašajo v domače kraje, slabe pa pravočasno odstranjujejo. Kako slavnostno so pričeli ponekod odprte partijske sestanke nepartijski, izmed katerih imajo ponekod nekateri še vedno zelo čudne predstave o Partiji in njenem delu, so pokazali vaščani v Dragi. Zakurili so kres, se zbrali na vasi, peli partizanske pesmi in izobesili zastave. Partijskega sestanka se je udeležila vsa vas.

Odprti partijski sestanki so Partijo v polnem pomenu besede približali našim poštenim delovnim ljudem. Kako naj si sicer razlagamo pojave, da nepartijski sami predlagajo OPO, kdo je še vreden postati član Partije in koga so komunisti doslej prezrli sprejeti v svoje vrste? Ugled in zaupanje v Partijo naraščata. To dokazujejo tudi pranje pred časom izključenih članov Partije, ki znova želijo v članstvo in prošjo foruma KP, da bi uredili njihove zadeve. Šele zdaj so tu pa tam OPO popravile krivice predanim, vseskozi zavednim in poštenim posameznikom, da so jih sprejeli v svoje vrste — čeprav so to že zdavnaj s svojim delom in zadržanjem med NOB in po vojni zaslužili. Prav tako zdrava in potrebna pa je tudi kritika nepartijcev nad tistimi slabimi člani Partije, ki pozabljajo na svoje dolžnosti do ljudstva in Partije. Nič ni čudnega, čeprav ti ljudje, ki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti, hkrati tudi pozabljajo, da jih ljudje vsak dan in povsod vidijo in ocenju-

jejo. Konferenca je kritično ugotovila, da nekateri partijski funkcionarji nastopajo oblastno in prav neskrupno do ljudstva. Vse preveč je ostalo v — sicer resda redkih — posameznih ostanok komandiranja, ki razumljivo odbija ljudi.

Več kakor so naredilo, pa bi v okraju lahko storile za politično-ideološko vzgojo frontne organizacije, ki združuje nad 15.000 članov. Frontovci so se izkazali predvsem v prostovoljnem delu — opravili so nad 38.000 prostovoljnih delovnih ur — v gospodarstvu in raznih obnovitvenih delih. Slabo je politično delo v Karlovcih in Krvavi peč, kjer OPO nista naredili svoje dolžnosti. Tudi v nekaterih manjših kočevskih podjetjih so OPO pokazale razne slabosti in pomanjkljivosti, ki izvirajo predvsem v nepovezanosti z delavskimi sveti in upravnimi odbori.

Konferenca je razpravljala tudi o delu mladinskih organizacij, katerim bodo OPO morale posvetiti več praktične pomoči. Diskusija je zajela tudi probleme kulturno-prosvetnega dela, združništva, posledice suše v državi (okraj bo velik del krme lahko izvozil, ker ga suša ni prizadela), pojave špekulacije itd.

No osnovni poročil in razpravljanja je partijska konferenca sprejela delovno resolucijo, ki posveča glavno pozornost bodočega dela OPO politično-ideološki vzgoji članstva, skrbi za združništvo in državna posestva, delavskim svetom in upravnim odborom, delu množičnih organizacij, kulturno-prosvetnim, fizikalnim in športnim društvom. Prav tako bodo OPO nudile vso pomoč občinskim ljudskim odborom in borbi za poglobljanje socialistične demokracije na vseh področjih javnega življenja. Vzgoji množic v naprednem duhu in zmajševanju vpliva religioznega mračnjaštva bodo OPO prav tako posvečale nenehno skrb.

Konferenca je izvolila 25-članski okrajni komite, tričlansko revizijsko komisijo in tri delegate za VI. kongres KPJ. Za sekretarja OK KPS je bil znova izvoljen dosedanji sekretar tovariš Jože Klarič, ki bo tudi delegat partijskih organizacij kočevskega okraja na VI. kongresu.

Opozorilo vsem proizvajalcem živil

V veljavi je odredba o obveznem sanitarno-higienskem pregledu živil

Da bi se preprečilo izdelovanje, predelava in razpakovanje sumljivih, manjrednih prehranljivih predmetov in živil, ki bi lahko škodovala zdravju potrošnikov, je oblast izdala Odredbo o obveznem sanitarno-higienskem pregledu živil. Ker je odredba v obljavi v Izdanih LRS št. 21, se stopenja v veliko opozorjenjem vseh proizvajalcev živil, ki kor tudi potrošnike na določbe te odredbe, ki je strogo obvezna.

Sleherno podjetje, ki proizvaja živila oziroma sleherni proizvajalec živil na ozemlju LR Slovenije mora poslati na pregled vzorce vse živil, še preden grede v promet, ali takrat, ko izpreme svoje proizvajalne sestavine. Vzorce živil je treba pošiljati kmečnemu laboratoriju Centralnega higienskega zavoda v Ljubljani (za Ljubljana-mesto, okrajna Ljubljana-okolica, Kranj, Radovljica itd.), ter laboratorijem okrajnih higienskih zavodov v Celju, Mariboru in Gorici, kamor pa spada mesto ali okraj proizvajalca. Slehernemu vzorcu je treba predložiti takozvano proizvajalno specifikacijo, to je določilo vseh sestavin in lastnosti živila. Na osnovi predložene proizvajalne specifikacije bodo higienski zavodi živila preizkusili ter ugotovili, ali niso morda zdravju škodljiva, ali vsebujejo vse potrebne hranilne sestavine in kakovost. Šele na podlagi teh ugotovitev higienski zavod dovoli prodajo živila.

Vsak proizvajalec živil mora pri slehernem živilskem izdelku, ki ga daje v promet v originalnem ovoju (embalaži) označiti na ovoju samem ali pa na pritrjeni vinjeti vidno proizvajalno oznako. Ta oznaka mora vsebovati: ime podjetja in njegov sedež, ime proizvalca ter osnovne podatke o izvoru, sestavi in kakovosti živila (kar določa Centralni oziroma okrajni higienski zavod). Isto vrsto izdelka, navedeno število, pod katero je bila registracija potrjena ter dovoljenje Centralnega (okrajnega) higienskega zavoda.

Živilom, ki jih je tehnološko nemogoče opremiti a proizvajalno oznako, se pravil, ki se razpošiljajo v razsutem stanju ali nepakirano, je treba priložiti spremno listino z navedenimi podatki iz proizvajalne oznake

all pa je treba te podatke navesti v fakturi. Zdravstveno pregledana in potrjena morajo biti tudi vsa živila, ki jih trgovka podjetja nabavljajo v drugih republikah in tam niso bila pregledana. Isto velja tudi za vzorce tujih živil, ki jih uvozna podjetja uvažajo in prodajo v območju LR Slovenije.

Začeto so izvezi z obvezne registracije: moka, vino, olje in maslo. Seveda pa se bodo tudi za vsa ta živila vodila poudrena tekoča kontrola in bodo morebitni krivci strogo kaznovani.

Se posebej opozarjamo, da morajo vsa proizvajalca in trgovska podjetja poslati higienskim zavodom in to najkasneje do 25. oktobra t. l.

Vsak proizvajalec, ki bo dajal v promet nepregledano živilo in ki ne bi opremil živilskega izdelka a proizvajalno oznako ali a spremno listino, bo strogo kaznovan po zakonu. Prav tako bo kaznovan tisti, ki bo poslal na trg živilo, ki po sestavi in kakovosti ne ustreza analitičnemu in potrjenemu vzorcu. Podjetje, ki opremito oziroma odsvetujemo, naj v bodoče ne kupujejo več živilskih proizvodov, ki niso odobreni. Tudi potrošniki naj od proizvajalcev zahtevajo samo živila, ki so odobrena.

DECEK JE UBIL 32 KAC

Iz vasi Zaloča pri Nevesinju v Herzegovini poroča »Borba« da je 13-letni pastirček Milorad Stajić letos ubil že 27 velikih in 5 malih kač. Kače uničujejo na paši; največkrat se jih loti s pastirsko palico.

Pozdravite svojce v tujini z »Dolenjskim listom«! Naročite jim ga v bvaložni! Vam bodo za pozornost!

OGLAS V DOLENJSKEM LISTU — GOTOV USPEHI!

Žrtve zadnje vojne

Kakor je razvidno iz podatkov, ki jih je objavila Organizacija združenih narodov, je v zadnji svetovni vojni izgubilo življenje 80 milijonov ljudi. Od teh jih je manj kot polovica izgubilo življenje v borbah in na frontah — namreč 32 milijonov. Blizu 20 milijonov ljudi, predvsem starceve, žena in otrok, je izgubilo življenje ob zračnih napadih, medtem ko jih je 25 milijonov pomrlo v taboriščnih smrti. To pomeni, da je bilo v taboriščnih uničenih skoraj toliko ljudskih življenj kakor na frontah. Samo ta fantastična številka dokazuje vso podivjanost in zverstvo fašizma. Preko 25 milijonov ljudi je bilo ranjenih in mnogi so še danes invalidi. 21 milijonov preživelih ljudi je izgubilo celotno svoje imetje in so morali po vojni začeti znova, da si ustvarijo dom. 27 milijonov Nemcev, prebivalcev srednje Evrope in Daljnega vzhoda je zapustilo svoje domove in pobegnilo v sosedne pokrajine. Veliko gorja je prinesla ena sama vojna! Zato ni niti malo čudno, da se narodi tako vztrajno borijo za mir in proti vojni.

V VSAKO HISO DOLENJSKI LIST!

Cez mejo sta hotela poplhati Ivan P. zobotehnik iz Novega mesta in njegova žena. V ta namen sta šla letos v avgustu na letni dopust v Portoroč. Po sedmih dneh bivanja v Portoroču sta se odpravila bliže k meji in sicer k Sv. Nikolaj, ki je oddaljen od meje

Se vedno se dogaja, da nas sprašujejo posamezniki, če imamo res zidno opeko stalno na zalogi. Mnogi pridejo iz Sube krajine in od drugod peš v Prečno, se nato vrnejo domov in pridejo ponovno z vozni po zidake. — Prihranite si pot in povejte še drugim:

zidno opeko OKRAJNA OPEKARNA PREČNA pri Novem mestu ima vedno na zalogi

je obsej referatov ter iznašati razne probleme iz svojih krajev. Najbolj pereče je vprašanje obnove ali graditve novih kol, higienska ureditev vodnjakov, odvodnje, in vodovodov. Sprejeti so več sklepov. Pogojevali pa so se tudi o bližnjih volitvah v občinske ljudske odbore.

-ap

IZ NAŠIH KRAJEV

Odprt partijski sestanek v Metliki

V četrtak 25. septembra so se zbrali člani osnovne partijske organizacije socialističnih kmetijskih ustanov (Losev Vinomer in KDZ Metlika) ter prispevalni delavcev v prvemu odprtem partijskem sestanku. V lepo okrašeni dvorani se je zbralo tudi precej frontovcev, ki so z zanimanjem spremljali potek sestanka.

V Metliki obstajata dve OPO: ena pri mestnih podjetjih, druga pa pri kmetijskih ustanovah in pri prispevalnih delavcih. Porodilo sekretarja OPO je govorilo o razvoju KIDZ, katere gospodarstvo je precej napredovalo. Zadruga je dobila več strojev, a pomočjo katerih je povečala proizvodnjo in olajšala delo združnikom. Zadrugi so zgradili nove hleve za govejo živino. Navzlic nekaterim zaviranjem so zadržniki, izmed katerih so skoraj vsi komunisti, krepko zrasli in ledino združnega gospodarstva. Pomagale so jim tudi množične organizacije in vojaški metliške garnizije JLA, predvsem pri sezonskem delu. Zadruga je tesno povezana s splošno kmetijsko zadrugo in posevkom Log Vinomer, s katerim izmenjava stroje in pod. Sekretar OPO je nadalje poročal o potrebi melioracijskih del v Logu, kjer bo treba izboljšati tudi ceste in gospodarsko poslopje. OPO je tudi izobrazilo predvsem za dobro gospodarstvo v teh ustanovah. Člani partije, KZ, uslužbeni in člani KDZ so obiskovali tudi tečaj, kjer so si izpopolnili izobrazbo. OPO je skrbelo tudi za pomoč mestni godbi in zagotavlja pomoč Zvezi borcev za postavitve spomenika padlim borcem. S svojimi člani je OPO pomagala vsem organizacijam in društvom pri raznih prireditvah, praznikih in prostovoljnem delu.

V razpravljanju po poročilu so člani Partije govorili o gospodarskih problemih, o delu sekcije žena-zadrugine in pod. Med sklepi, ki so jih komunisti na tem sestanku sprejeli, je tudi skrb za vzgojo mladine, o kateri se je na sestanku precej razpravljalo. Ustanovili bodo društvo prijateljev mladine. Prvoletni delavci bodo skupaj z rotelji skrbeli za vzgojo mlade znanstvene in tehnične mladine. Na sestanku so govorili nadalje o partijskem muzeju, o delu žena itd. Član biroja OK KPS Črnomelj Franc Kosir je govoril o delu Partije pred vojno in njeni vlogi v NOB in socialistični graditvi. Omenil je veličastni partijski shod v Toplicah, ki je potrdil s četrtmilijonsko množico Slovencev, da stoji naše ljudstvo čvrsto ob svoji Partiji.

Odprt partijski sestanek ni rodil v celoti pričakovane uspeha - nihče izmed navzočih članov Fronte ni sodeloval v razpravljanju, čeprav so sestanku zelo pažljivo spremljali. Takih sestankov Metličani doslej niso bili vajeni, zato so bili nepartijski - za razliko od neštelih podobnih sestankov po vsej državi - le opazovalci sestanka, ne pa sodelavci. Spoznali pa so delo, nalogo in možnosti Partije in partijski sestanki jim bodo Partijo pred gotovo še bolj približali in jih uvedli tudi v razpravljanje o številnih vprašanih Metlike in njenega razvoja.

Regina Fir

Most v Giršičih

V teku je akcija, da bi se zgradil novi železniški most preko Lahinje pri vasi Giršiči. Giršičani so v času NOB mnogo žrtvovali za našo stvar. Ni še tako dolgo, ko je naš dobitnik in književnik Jože Zupan objavil v "Dolenjskem listu" članek, v katerem spominja giršičkih žrtev pred desettimi leti, ko so fašisti leta 1942 pobili skoraj vse moške v tej vasi. Giršičani so s svojim herojskim zadržanjem v času NOB in v zvestem izpolnjevanju svojih dolžnosti v povojnih letih gotovo zaslužili, da jim prisloži naša ljudska oblast in država vsaj nekoliko pomoči. Zato je sedajjani leseni most že zdavnaj v neuporabnem stanju. Občinski ljudski odbor v Gradcu in njegov predsednik tovariš Segina Janec se že meseca trudita, da bi bilo želji Giršičanom Križovalčanov in Dobravnov čimprej uresničeno. Krediti za gradnjo novega mostu so zagotovili, okoliške vasi pa bodo prave gotovo tudi prislokle na pomoč, saj so za železniški most obljubili, da bodo navražali gradbeni materijal na gradbišče. Dekler pa ne bo postavil nov most, je potrebno stari, leseni most usposobiti vsaj za prehod, kar obstoji nevarnosti, da bo od številnih Aorjev, ki obiskujejo dolo v Podzemlju, kakšen otrok padel v vodo in utonil. Pri tej zasili ureditvi lesenega mostu, ki je danes brez ograde in v skrajno nevarnem stanju, pa bodo morali Giršičani iz Girše Križovalci Dobravniki pokazati malo več dobre volje kakor doslej.

Kočevo

Minuli teden je bilo po mestu veselo prepevanje. Na vseh koncih smo slišali zvoke harmonike. Vojaški novinci so odhajali na odsluženje kadrovskega roka. Najlepše je spremljal svoje delavce delavski kolektiv rudnika. Prikorakali so v mesto z veliko državnim zastavo in rudniški godbo na čelu. Spremljevali jih je tudi veliko svojcev in prijateljev. Vali novinci so se, razen nekaj razgrajevcev, prav dostojno obnašali in jih je bilo veselje gledati, kako so vriskajoče in okrašeni s cvetjem odhajali na zbirno mesto.

Pri delu v gozdu se je smrtno ponesrečil gozdni delavec Drago Gabrijan iz Livoda pri Kočevju. Imenovan je bil pred kratkim prišel iz odsluženja kadrovskega roka in je tako nastopil delo kot sekajoči gradnik in manipulirajoči. Za posekano bukev, ki je bila naslonjena na krošnjo drugih dreves, je veter spustil, da je padla na Gabrijana, ki je bil na mestu mrtev. Prijubljeneža mladenci je spremljalo na zadnji poti veliko znanencev in sodelavcev. V velikem številu so ga spremljali tudi njegovi gasilski tovariši, ki so prišli na pogreb iz vseh okoliških krajev in iz Kovčja.

Košnja sena je bila letos dobro organizirana in izpeljana. Navzlic suši je bilo pokošnega veliko sena tako da so krme domače potrebe, razen tega pa ga je še OZZ nakupila nad 250 ton. Stiskajo ga v bale in ga razporejajo v kraje, ki so bili po suši najbolj prizadeti. Računajo, da ga bodo nakupili še za približno 100 ton. Vsekakor je to lep gospodarski napredek, če pomislimo, da smo vasa leta sena uvažali medtem ko zaradi nepravilnega gospodarjenja ostali veliki predeli nepokošeni.

Pretekli teden je bil dobro obiskan sestanek poverjenikov hiš, katere upravlja mestna občina. To delo opravljajo poverjeniki prostovoljno in brezplačno, da tako pomagajo občini pri upravljanju in vzdrževanju ljudske imovine. Organizirani upravljalci hiš se v zadnjem času vidno izboljšali. V delu so najzamejša popravila stavb in stanovanj. Prekrivajo strehe, osteklojejo okna, popravljajo vodovodne priključke itd. Tu so še velike težave, katere bodo prebrodili le s složnim delom. Zai pa je še nekaj stanovanj, ki ne poznajo nobene mere v uničevanju. Sekanje drv v stanovanjih, metanje smeti skozi okno, izločanje vodovodnih priključkov in drugih instalacij, da na dnevnem redni Stanarini v nekaterih stavbah je tako nizka da še zdaleč ne zadostuje za popra-

KRAJEVNI TRGOVINI ŽUZEMBERK

Postrežba točna in solidna!

Predgrad ob Kolpi

Pred kratkim so pri studencu pod vasio Predgrad napravili korito za napajanje živali. Denar in gradivo je dal na razpolago občinski ljudski odbor, prebivalci pa so s prostovoljnim delom pomagali, da je bilo korito napravljeno, kar bo v korist skupnosti. Tudi pri studencu v Jelenji vasi so predvidena dela za higiensko ureditev studenca.

Šentjerneje

Šolsko leto smo začeli s proslavo, na kateri so videli otroci Kečka. Večjeje veselja ni moglo pripraviti učitelstvo šentjernejskega sektorja in Kostanjevica otrokom! Z velikanskim zanimanjem so sledili poteku dejanja, se jokali, smejali, izražali strah in veselje z medskolji, bilo je skraka! - nepopojljivo! Ko smo brali, da je film dobil prvo nagrado v Benetkah sem takrat rekli, da drugače vendar biti ne more in sem bil ponosen in vesel, da so med sodelavci filma moji dragi prijatelji-sotrpniki iz interakcije - Novomeščani.

V osnovno šolo je vpisanih 367 otrok. 207 dečkov in 160 deklic. Porazdeljeni so na 10 oddelkov, popolnoma nižja gimnazija pa je v pet oddelkov sprejela 130 dijakov (70 dijakov in 120 dijakin). Kakor smo se poročali, je bilo vpisanih v I. razred osnovne šole tudi šest parov dvočkov. Opazovali bomo njihov razvoj.

Tudi v Šentjerneju je odjeknila proslava desetletnice ustanovitve prvih slovenskih brigad. (Sepraj smo v prejšnjem o tem zelo pozni). Šentjernejski sam in okoliške vasi so imele slavnostno lice. Mogočen slavolik z razsvetljeno zvezdo je bil središče lepo okrašenega trga. Priprava za nepozabno slavje v Dol. Toplicah je bila proslava v domači dvorani. Osrednja točka sponreda je bil igrokaz Školi trpljenje v svobodo, delo Jalke in Lovčeka Kastelca iz Novega mesta. V petih slikah smo videli trpljenje, borbo in veselje osvobodilnega naroda. Delo je zelo učinkovito in priporočamo, da bi ga razmnožili in uprizarjali od državnih praznikov. Na sporedu proslave smo imeli še nastope otroškega zbora, ki je nastopil tudi v Toplicah, recitacije in pet kol.

Zdi se mi da Šentjernejski ne nikoli ni videl toliko avtomobilov, ki so iz raznih krajev naše domovine vozili školi trg. Sam maršal Tito se je peljal tod in smo ga navdušeno podraževali in obšli s cvetjem. V zvezi s proslavami je školska mladina odšla in okrasila grobova padlih borcev v Grobljah. Šentjernejski Šmarju in na Javorici. Na prostoru, kjer je bilo ubitih 24 talcev izven Šentjerneja, smo postavili katalif in ga okrasili s cvetjem in žarjeto, ki je obkralila školsko mladino, učitelstvo in je govorilo, otroci pa so zapeli žalostnike.

Polletni občni zbor Kmetijske zadruge v Šentjerneju je bil sicer slabo obiskan, vendar je potekel v izmenjavni zdravili misli in sprejel važne sklepe: priključitev posestva ohelovalne zadruge Orehovec in ekonomske na Dol. Brezjalci; združenje vseh hovič z našo KZ; nabavili bomo moderen avtomobil in postavili garažo za shrambo strojev. Upravni odbor je dobil pooblastilo, da najame potreben investicijski kredit.

Kapar v Beli krajini

Kapar v Beli krajini. Ameriški kapar San Jose se je v vojnih letih in v letih po osvoboditvi strahotno razmnožil po belokranjskih sosednjakih. Prva leta po vojni so krajevni ljudski odbori po navodilih kmetijskega odseka pri OJ v Črnomlju organizirali ekipe, ki so škropile po kaparju napadeno sadno dreve, a svojega dela zaradi preslehe kontrole žal niso vselij uspešno opravile. Posledice te povravnosti so se pokazale v pravi obliki šele letošnjo jesen, ko je skoraj vse sadje v Beli krajini bolno. Najbolj prizadeta je vasi Gribelj občine Semic-Gradac-Podzemelj. Gribelj občine, po posledice uničevalnega dela kaparja San Jose tudi v Poljanski dolini.

Belokranjski sadjarji se prav v teh dneh množično zbirajo na raznih sestankih in predavanjih, ki imajo namen, seznaniti prav vse belokranjske kmetovalce, zlasti pa šolsko in pošolsko mladino o metodah zatiranja ameriškega kaparja. Številna predavanja po dolah, ki jih pripravljajo uslužbenec okrajnega kmetijskega odseka in domače učitelstvo, bodo slej ko prej usmerila vse nadaljnje akcije za zatiranje ameriškega kaparja v izboljšanje, saj so se pričeli belokranjski kmetovalci zavedati, kolikšna škoda jim preti od kaparja. Splošna želja je, naj se organizira pri odseku za kmetijstvo v Črnomlju tečaj za delavce, ki bodo v bodoče zaposleni samo za kontrolira po strokovnjaki. Razstave sadja, ki je napadeno od kaparja, so zadnji čas v trgovinah oziroma izložbah Kmetijskih zadrug in po šolah. Pri predavanjih se je izkazal zlasti školski upravitelj iz Gribelj, tov. Jože Prusnik, razstavo sadja, napadenega po kaparju pa bodo tudi v Podzemlju pripravili tamonajši učitelji s sodelovanjem dijakov nižje gimnazije. - c -

Birčna vas

Na železniški postaji Birčna vas že vsa leta po vojni ni nobene čakalnice za potnike, ki pridejo tu še nekaj gra, precej nedrno pa je pozimi, ko je treba čakati na prostem. Ponavadi je pozimi tudi več zamud vlakov, tako da je treba čakati dlje. Promet na tej postaji je dokaj velik, saj je med dnevnimi potniki nad 80 takih, ki imajo mesečne vozovnice. Povprečno vstopa in izstopa v Birčni vasi okrog 100 potnikov na dan.

Postaja ima delno obnovljeno poslopje, ki čaka dogotovitve že nekaj let. Nujno potrebno je, da se ta stavba dokonča ali da se vsaj izdelja čakalnica, da ne bo treba potnikom spet vsi zmo zmrzovati na prostem. Občinski ljudski odbor Gotna vas je ob podpori množičnih organizacij in vseh prebivalcev postajališča pripravljen tudi sami pomagati in upajo, da bo železniška dirakcija v Ljubljani razumela to nujno potrebo.

Metlika

Kot ostala mesta ima tudi Metlika tržni prostor, kamor prinašajo okoliške kmetie ob semanjih dnevih in tudi drugače naprodaj razne pridelke. Pred vojno je imela mestna občina prenosno prodajalno mize, da so nanje lahko prodajalci odložili in razložili blago, po vojni pa teh miz ni. In kmetiče razlože predmete in živila kar po izmetnih pločnik in ceste iz higienskih razlogov in zaradi kulturnejšega trgovanja je potrebno, da ljudski odbor mestne občine čimprej preskrbi prodajalne mize ali stojnice za tržni prostor, tako kot imajo to v vseh mestih. Poudariti je treba, da v Metliki tržni trg iz meseca v mesec bolj založen.

Gospodinski tečaj v Podzemlju

V mesecu novembru bo prišel v Podzemlju delovati gospodinski tečaj, ki ga bo vodila tov. Ivanka Gledokarjeva iz Gradca s sodelovanjem podzemelskega učiteljstva. Gospodinski tečaj bo usposobil naša dekleta za dobre kuharice in gospodinjice, s praktičnimi predavanji pa bo posegel v vsa področja gospodarske dejavnosti naše vasi. Gospodinski tečaj v Podzemlju bo finančno podprt tudi Svet za prosveto in kulturo pri OJ v Črnomlju, ki seveda želi, da bi se dekletje pripravila tečaj čim večim številu. Vse prijavite v tečaj sprejema ravnateljstvo nižje gimnazije v Podzemlju.

Predgrad ob Kolpi

Pred kratkim so pri studencu pod vasio Predgrad napravili korito za napajanje živali. Denar in gradivo je dal na razpolago občinski ljudski odbor, prebivalci pa so s prostovoljnim delom pomagali, da je bilo korito napravljeno, kar bo v korist skupnosti. Tudi pri studencu v Jelenji vasi so predvidena dela za higiensko ureditev studenca.

Te dni je prišla v Predgrad nova zaščitna sestra, ki sedaj nudi zdravstveno pomoč prebivalstvu bodisi v ambulanti v Predgradu ali pa tudi na domu. Prav tako redno prihaja v ambulanto vsako sredo popoldne okrajni zdravnik in ordinira za bolnike tega zdravstvenega okoliša. Ljudje so hvaležni ljudski oblasti, ki posveča toliko pažnje splošnemu zdravju prebivalstva.

Ko se je posestnikov sin Peter Rauh 19. septembra vrátil iz posestva na Pargi domov v Predgrad skozi državni gozd Gradico, je zagledal od poti srnjaka, ki je bil v zadnjih vzdihljajih in je takoj nato poginil. Odnesele je srnjaka domov in ga izročil lovskeemu čuvaju državnega rezervnega lovčiča tovarišu Kvaranu, ki je ugotovil, da srnjak ni bil niti najmanj ranjen ali drugače poškodovan. Med lovci vlada bolजन, da se ni pojavila na srnjadi kakšna nevarna boazen.

Letos je izredno obrodil češčin, ki ga je veliko po pašnikih in plovitih. Marsikdo se ne ve, da se da iz njega napraviti najboljše kis, pa tudi za kuhanje gžanja je dober, posušen pa je odlični tudi za čaj. Nabiranje sicer ni ravno najbolj prijetno, ker ima grm ostro trnje, vendar se v vsakem oziru izplača. Suh češčinov sad tudi odkupuje državno trgovsko podjetje »Gosad« in plača za kilogram lepega suhega češčina skrog 120 din. Čudno se nam zdi, da v Poljanski dolini ni organiziran odkup češčin. Ob taki izdatni letini bi bil lahko marsikomu vir lepega zaslužka. J. S.

Žužemberk

Pred nekaj dnevi je tov. Rajko Lavrič upihal grašno življenje tatinskega šetinarjsamotarju, ki je tehal nad 170 kg. Pri lovu mu je pomagal tudi brat France.

Organizacija Zveze borcev je za proslavo 10-letnice ustanovitve slovenskih brigad skrbno uredila in dobro zalozila pariljon. Posebno je slavela kuhinja, v kateri je vsakdo dobil vse mogoče dobrote po zelo nizkih cenah. Za izredno dobro jedajo se moramo zahvaliti tovarišici Mici.

Oh proslavi desetletnice slovenskih brigad je na križišču ceste v Žužemberku nastel tovariši. Jerše 1916 motornih vozil, ki so vozili preko Žužemberka iz smeti Ljubljana in Stajerske. Red in disciplina vozačev za bila vzorna, zato ni bilo nobene nesreče. Za to pa gre zahvala tudi Ljudski milici, ki je odlično opravila svojo težko službo. S. H.

FIZIKULTURA ŠPORT ŠAH

Veslaško-brodarski klub »Krka« ustanovljen

V Novem mestu je bil v aredu 1. oktobra ustanovljen občni zbor brodarško-veslaške sekcije TVD »Partizan«, za katero je dal pobudo Okrajni odbor OF. Čeprav je za vodni šport in brodarstvo prav na Krki in vzdolgi toliko pogostje kot malskije v Sloveniji, v Novem mestu takšno društvo dobili razmeroma kasno. Inicijativni odbor je zato zbral najbolj goreče ljubitelje Krke in vodnih športov ter po dvakratnem neuspelem sklicanju končno le predri led. Škoda, da predsednik Inicijativnega odbora Zvone Hacin, ki bi se za delo nove sekcije pri »Partizan« moral najbolj zanimati, ni prišel na ustanovni občni zbor, ki doletel za stop v društvo enkratno pristopnino 50 dinarjev in mesečno članarino 10 din. Klub se bo povezal z Brodarško-veslaško zvezo Slovenije in skrbel za zgraditev sodobne čolnarne na Krki in za potrebno delavnico. Skrbel bo seveda tudi za vzgojo svojih članov in vabil v vrste veslačev vse, ki jih vabita Krka in zdravje izživljanje in športu. Novemu mestu sta še obiljubljena dva osmerca, ki bosta prav gotovo znatno privlačila še sepo številno veslačev. - Novemu klubu želimo kar največ uspehov v vzornem in športnem delu!

Novomeščanke na beogrjskem prvenstvu v mnogoboju

Kakor smo že poročali, so na okrožnem prvenstvu v mnogoboju, ki je bilo na Mirni, dosegle najlepše uspehe mladinke in članice iz Novega mesta. Tekmovanje v mnogoboju je obsegalo redne vaje, zletno prostvo vajo, vajo na tleh, vajo na drogu, preskok kože, štafeta, obiljubljena športna osmerca, ki bosta prav gotovo znatno privlačila še sepo številno veslačev. - Novemu klubu želimo kar največ uspehov v vzornem in športnem delu!

OBVESTILA

Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu sprejema nove gojence v zimsko kmetijsko šolo, ki bo trajala od 1. novembra do 31. marca in acer dva zima. Sprejeti bodo izključno kmečki sinovi, ki delajo na kmetiji in bodo na kmetiji tudi ostali ter tako pomagali k dvigu kmetijske proizvodnje na vasi. Prav tako sprejemamo tudi kandidate iz združnega sektorja, ki zaradi kakršnega koli razloga ne bi mogli v letno šolo. Prosili naj vložijo lastnoročno pisano prošnjo na uprave šole Priložilo naj zadnje šolsko spričevilo in izkaz o premoženjskih razmerah. Prosilci morajo biti telesno in duševno zdravi.

Vzdrževalnina bo naknadno določena po kalkulaciji, nikakor pa ne bo presegla zneska 2000 din. **Državna kmetijska šola Grm pri Novem mestu**

PREKLIC
Osumil sem tovariša Albina Povšeta, da mi je vzjel denarnico, v resnici pa mi jo je skrilja uslužbenka trgovine KZ v Dol. Toplicah. Sitar Ivan

Xino
KINO NOVO MESTO PREDVAJA:
Od 10. do 13. oktobra: francoski film »Ljubljina iz Verone«.
Od 14. do 16. oktobra: ameriški film »Vrnitev«.
Od 17. do 19. oktobra: italijanski film »Junak ceste«.

Zbori proizvajalcev pri LIP Novo mesto

Zagarji v Straži so se pogovorili

Delavsko samoupravljanje v naših podjetjih postaja čedalje bolj stvar vseh članov delovnih kolektivov. Zavest, da so v resnici lastniki zaupanega jim premoženja, ustvarja v delavcih naših tovarn, delavnic, obratov in zavodov nov delovni polet. Borba proti birokratizmu, proti suhemu, neživljenjskemu vodenju podjetij, ustvarja iz naših delovnih kolektivov lik socialističnih gospodarjar, ki vedo, kaj jim je ljudstvo zaupalo, ko jim je izročilo proizvodna sredstva v last in upravljanje.

Upravni odbor žage v Straži, ki je sestavljen del enega največjih dolenskih podjetij, LIP Novo mesto, je sklical preteklo nedeljo zbor proizvajalcev, na katerem so se delavci in nameščenci - lastniki podjetja, odkrito pogovorili o gospodarstvu na žagi. Od 83 članov kolektiva jih je prišlo na zbor nad 60; izmed ostalih jih je nekaj upravičeno, nekaj pa tudi neupravičeno manjkalo. Zbor je vodil predsednik upravnega odbora Jože Tisovec, ki je tudi član upravnega odbora LIP v Novem mestu. V dobro zajetem poročilu je podal sliko obratovanja žage v prvih treh tromeščjih leta 1952. Krepko je podčrtal osnovno misel: čakanje na navodila od zgoraj je letos končno propadlo in umrlo. S tem pa smo v delavskem svetu in upravnem odboru prevzeli nase skrb za navodila in za samostojno upravljanje podjetja. Plačilni fond v podjetju je odvisen od gospodarjenja. Če bomo slabi gospodarji, bodo plače temu podobne!

Nadalje je tovariš Tisovec poročal, da so letos odpadli vsi sputojčki izkalci velikih zaslužkov in lovci na karte in bone. Število neupravičenih izostankov in bolovanj se je skrčilo skoraj na polovico v primerjavi s prejšnjimi leti, gospodarstvo na žagi pa se je v pomočjo vedno višje delavske zavesti in discipline močno utrdilo. Do zadnjega februarja je žaga zrezala 7000 kubikov jelove hlodovine, čez 2200 kubikov pa bukovih hlodov in ostalih listavcev. Resna slabost so bili veliki izpadi obeh polnojarbenikov, saj sta od 7200 pogonskih ur stala celih 2370 ur! To pa pomeni proizvodnjo 2400 m³ desk. Pre-

težni del zastojev gre seveda na račun preureditve in modernizacije žage, na tekoča popravila, pomanjkanje elektrike, hlodovine itd. Obsežna popravila in postavitev novega polnojarbenika pa bo žagi omogočila, da bo obrat odsej bolj ekonomičen, zaslužek delavcev na njem pa stalen. Kritično pa je tov. Tisovec tudi ocenil nezadovoljivo stanje v kvaliteti izdelkov žage. Marsikdaj nepazljivost in površnost delavcev znižuje kakovost izdelkov; ta pa seveda spet vpliva na nižji plačni fond.

Predsednik upravnega odbora LIP Ivan Bavdek je delavcem nato obrazložil načrte podjetja v širšem obsegu. Poročal je tudi o izkušnjah sorodnih lesnih obratov drugje po Sloveniji, ki jih bo žaga z novim švicarskim polnojarbenikom morala upoštevati, predvsem pa še zdaj, ko je treba pametno rešiti vprašanje krišča in skladišča ob žagi. Delavci in nameščenci so nato v razpravljanju vpraševali in pojasnjevali to in ono. Priznajmo - nekateri se je prepričali, da kar tiho in samo poslušajo. Napredek žage pa je odvisen v resnici od vseh: 83 glav ve več kot tri ali štiri. Sekretar podjetja tov. Martin Pavlin je sporočil kolektivni žage, da je upravni odbor podjetja odobril žagarjem 250 tisoč dinarjev za vskladitve plač s tarifnim pravilnikom. Razdelili jih bodo pošteno in tovariško, po delavsko: saj imajo na obratu ljudi, ki so vseskozi predani in razumevajo današnji čas v polnem pomenu besede. Imajo pa tudi take, ki se ženejo in ženejo, pa ne pridejo do pravih ciljev, ker še preveč tiče v stari miselnosti. No, končno pa obrat v Straži tudi ni brez nekaj redkih izjem, ki sede na vozu, ki ga žaga rine v klanc, namesto da bi ga pomagali krepko rintiti v hrib. Vsakemu po njegovih zaslugah, so dejali, ko so se pogovorili o razdelitvi tega denarja.

Prvi zbor proizvajalcev je dobro uspel. Tako je treba delati tudi v bodoče: skupno, roko v roki, vsi za enega, vsak za vse! Na zore, ki bodo vsaka dva meseca, pa bodo morali prihodnjiti priti vsi! - tak je bil končni sklep delavcev.

Srednješolsko atletsko prvenstvo

Zadnje nedeljo je bilo v Ljubljani srednješolsko atletsko prvenstvo. Z denarno podporo okrajnega sveta za prosveto in kulturo so se prvenstva udeležili tudi dijaki gimnazije in učiteljskega iz Novega mesta. Bilo jih je veliko število in so postavili tudi nova rekorderja.

Od novomeških dijakov je dosegla najlepše uspehe Svetličeva z zmago pri skoku v višino. Skočila je v stilu »horine« 138 cm in se tako uvrstila na četrto mesto med najboljšimi skakalkami v Sloveniji. V teku na 60 m je postavila Knezova iz Maribora nov rekord. Svetličeva pa je bila tretja z rezultatom 8,4. Z istim rezultatom je bila tretja v desetorici najboljših slovenskih atletinj.

Dijak Zagar si deli tretje in četrto mesto v skoku v daljino s 35,7. Kopje je vrzel 43 m, na 100 m pa je imel čas 12,2. Tudi ostali novomeški tekmovalci so dosegli svoje najboljšje rezultate. Po številni udeležbi in dobrih rezultatih na srednješolskem prvenstvu lahko trdimo, da je postala atletika glavni del telesnozgodnjih ur v naših srednjih šolah.

Gibanje prebivalstva

OKRAJ ČRNOMELJ
V mesecu avgustu se je rodilo v okraju Črnomelj 37 otrok in sicer 35 dečkov in 22 deklic. Umrlo je 23 oseb, od tega 15 moških in 8 žensk. Porok je bilo 17.

Porokli sin
Podoficir Radovič Miodrag iz Slavkovec in šivilja Laič Cvrtka iz Svbnika. Oficir JLA Kukar Matija iz Dol. Prekope in posestnik Konda Ivanka iz Praproč. Posestnik Dušak Franc iz Cerkeli in hči posestnika Kambič Ana iz Cerove. Milenič Hovefar Franc iz Buč pri Ljubljani in gosp. pomočnica Kump Anica iz Stranske vasi. Mizar Krabberger Jože iz Gradenskovo in frizerka pomočnica Kump Nežka iz Stranske vasi. Kmetovinar Straus Anton iz Krupe in hči posestnika Klementič Rozalija iz Praprota. Sin posestnika Cesar Jože iz Nestoplje vasi in posestnika Guštin Neža iz Zg. Lovkvice. Zidar Vovk Martin iz Metlike in posestnika Oberman Ana iz Curil. Oficir JLA Somrak Alojz z Kala pri Novem mestu in šivilja Kolar Ivan iz Malega Laka. Kmet Mavretič Anton iz Vrčkovec in posestnica Lesčaneč Katarina iz Vrčkovec. Vivodina Kmet Matjažič Jože in kmetica Nemanec Karla, oba iz Božakovega. Kmet Bartolac Nikolaj iz Jugovca in kmetica Prus Marija iz Lovkvice. Kmet Cesar Franc iz Krašnjega vrha in kmetica Škok Katica iz Jurkovega sela. Kmet Vlahič Matija iz Adlešičev in kmetica Kain Barbara iz Ribnik. Oficir Zupančič Anton iz Ljubljane in uslužbenka Leskovec Tina iz Lesnega brda. Kmet Sustarič Jože iz Gor. Pake in kmetica Črne Marija iz Petrove vasi. Železniški uslužbenec Cerar Ivan in tovarniška delavka Klevčar Antonija, oba iz Dobilo. - Čestitam!

Umrli so:
Kmet Hutar iz Eočnega dola, star 21 let. Benovec Ciril iz Sadnje vasi, otrok Panovec Metod iz Sadnje vasi, otrok. Kmečki delavec Držaj Martin iz Boldraza, star 25 let. Kmet Vrančar Jože iz Slavnice vasi, star 21 let. Kmet Gušič Ivan iz Metlike, star 20 let. Sin kmeta Gušič Ivan iz Metlike, star 23 let. Stoja Martin, otrok iz Radovice. Majhan Alojzi, otrok iz Radovice. Kmet Pavlovič Janez iz Križevske vasi, star 70 let. Užitkarica Vukasovič Ana iz Suhorja, stara 32 let. Užitkarica Gerbec Marija iz Metlike, stara 69 let. Užitkarica Kain Barbara iz Ribnik, stara 78 let. Užitkarica Damjanovič Jela iz Drag. Užitkarica Kmetiča Kain Barbara iz Pmi-klanca, stara 80 let. Kmet Buhač Matija iz Učakovce, star 83 let. Kmetica Ostojin Ana iz Goleka, stara 70 let. Delavka Hudorovac Danika iz Drnovca, stara 17 let. Kmet Črnič Niko iz Boginje vasi, star 55 let. Kmetica Jaklič Ana iz Zemlja, stara 20 let. Čevljar Belko Janez iz Dobrič, star 61 let. Kmet Mlejster Matija iz Jelaševca, star 47 let. Delavec Smrčkar Franc iz Nakla, star 38 let. Kmetica Simončič Ana iz Dobilo, ke gore, stara 68 let.

OKRAJ KOČEVE

V avgustu se je rodilo v kočevskem okraju 43 otrok, od teh 19 dečkov in 24 deklic. Umrlo je 22 oseb, od teh 13 moških in 9 žensk. Porok je bilo 17.

Uredniški odbor - Odgovorni urednik Tone Gošnik - Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani - Naslov uredništva in uprave: Novo mesto Ljubljanska cesta 25 - Poštni predal 33 - Telefon uredništva in uprave 127 - Takoj račun pri Narodni banki v Novem mestu št. 616/19332-1. Četrtništa naročnina 100 din, celotna 200 din, celoletna 400 din.

LOJZE ZUPANC

Zgodovinsko ozadje belokranjske pripovedke

(Nadaljevanje)

Vzhodni narodi: Kitajci, Indijci, Egipčani, Zidje, Perzijci in drugi so v preteklosti vsi bolečino ljudske duše, ves zatrti razvoj pa tudi satirične misli na vladajoče klike in protiljudske razrede, ki so tlačili duševni, kulturni in gospodarski ter politični razvoj naroda, prečesto zavili v plašč narodne pripovedke, v katerih na zunaj resda govore o kačah, zmajih, vragih in velikanih, v fabulih pripovedke pa se skrivajo jedro: protiljudski vladarji, izjemalci in izkoriščevalci delovnega ljudstva, ljudski tribunali in teroristi. Jedro vseh pripovedk je torej v globokem zgodovinskem ozadju, ki je služilo in še danes služi za študij zgodovine narodov. Tako so n. pr. znane pripovedke o vladarjih iz kitajske dinastije Čau v 12. stoletju pred našim štetjem, v katerih je preprosto ljudstvo izražalo ves svoj gnev proti postavam, ki jih je ta vladarska družina vsiljevala ljudstvu. Pripovedke so torej že takrat bile tista sila, ki je vzgajala ljudske množice v revolucionarnem duhu zoper obstoječi absolutistični vladajoči red.

Pripovedka o trojanskem konju je — po najnovejših raziskovanjih — zgolj večje sestavljen in pesniku neznanega porekla z maloazijske obale — Homerju — podtaknjen grški plagiat mnogo starejše egipčanske pripovedke, ohranjene v Harisovem papirusu, kjer se omenja, kako je Tabuti osvojil mesto Jope. Klasična doba je sploh polna pripovedk. Herodotus smatrajo kot začetnika pripovedk, ki jih je zapisoval po ljudskem izročilu. Zgodovinar Prokop iz časa Justinijana Bizantinskega je visoko cenil narodno pripovedko za prikaz zgodovinskih silnic, ki so umetale tedanjo dobo in prikazovale življenje »barbarov« v pravi luči... V svojih tujih zapiskih je reševal pred pozabo vse anekdote, ki so krožile med narodo mo despotni Teodor. Svetovni je na podoben način opisoval cesarje in velike hetere svoje dobe. Vse te kratke pripovedke in anekdote še danes služijo študiju klasične dobe.

V narodni pripovedki se na najbolj prikriti način izraža vse ono, kar je najbolj karakteristično za duševnost posameznika ali vsega ljudstva. Četudi je fabula pripovedke zavita v navidezno nejasnost, vendar zgodovinarju bolj odkriva čas in dogajanja v nekem kraju, kakor pa najbolj učeno zavita zgodovinska razprava, ki pogosto temelji na lažnih dokumentih ali nejasnih podmenah. Skope besede v narodni pripovedki so — da se poslužim Voltairovih besed — »droben, zlat prah, ki za razsipajo raz sebe veliki duhovi. Raztresen tu in tam se svetli in blešči ter žarko osvetljuje življenje ljudstva, ki je pripovedke ustvarilo ne mogoče s svojim brbljavim jezikom, temveč s silo svojega polnokrvnega življenja.«

Vsak narod, da, vsaka doba ima nekaj posebnih odlik in oznak. Vlovitvile te v kratke, lapidarne, lakonične stavke, pomeni napisati dobro pripovedko!

Belokranjsko ljudstvo je v prošlosti ustvarilo mnogo pripovedk. Ze prej omenjeni zbiralci narodnega blaga, ki so zaslužni za Belo krajino, pa so naši kulturni javnosti ohranili s svojim nemurnim delom mnogo prelepih misli, izrekov, doživljajev, anekdot in pripovedk, ki so kot študij bile podlaga

vsem zgodovinarjem in književnikom, kadar so hoteli pravilno prikazati življenje belokranjskega ljudstva. Zato bi bilo napačno pomisliti, da je vse to, kar je bilo kdaj koli napisanega o Beli krajini, izšlo samo iz intelekta teh interpretov belokranjskega življenja; da, napačno tudi pomisliti, da je bila soba, v kateri je ob tihih večerih ta ali oni pisatelj zapisoval drobne pripovedke ali dolge romane, pa igre in ne vem kaj še vse, s čimer je prostovoljno in iz ljubezni do svojega ljudstva opravljal trdo kulturno flako, da je bila ta tiha sobica vselej tudi kovačnica zaostrenih misli in umetniško predelanih fabul... ne, vse to delo je bilo le odmev tiste kulturne sredine in tistih velikih naukov, ki jih je preprosto ljudstvo z ostrino svojega duha, zajetega v pripovedkah, presajalo v srca ljubečih sinov-pisateljev. Narodne pripovedke so s svojo primitivno vsebino nudile prvo znanje prav vsem oblikovalcem naše besede, ki so pred patino uvožene kulture in civilizacije reševali bogastvo duha in našega jezika, bogastvo in vedrino misli ter izraza, nevsiljivi humor, globoki filozofski značaj in smisel za urejeno življenje našega ljudstva.

Junaki v belokranjskih pripovedkah se ne boje smrti! Brez vsake sentimentalnosti umirajo za pravično stvar. V borbi s sovražnikom, ki ga pripovedke prikazujejo v figurah vraga ali velikanov, ne drhte od smrtnega strahu. Pojm časti je v belokranjskih pripovedkah razvit do najvišje stopnje. Takšen značaj so v preteklosti mogli imeti zares samo veliki ljudje, veliki po srcu in ljubezni do rodne grude. In prav s temi odlikami so ti preprosti ljudje — drvarji, brodarji, ribiči, pastirji, osebenjki in revni kmetje, ki nastopajo v pripovedkah, podobni vitezom in trubadurjem v srednjem veku, pri katerih je bila čast razvita do viška.

Kult resnice je tesno povezan s kulturo srca. Ta je belokranjskemu preprostem človeku bila vselej potrebna kakor zrak in hrana. Največja socialna dolžnost pravega belokranjskega junaka, ki nastopa v belokranjski pripovedki, je: ljubiti resnico in preganjati laž! Če pa včasih laž nujno nastopa v pripovedki, je le-ta zgolj potrebno zlo in orožje v boju zoper sovražne sile.

Jezik belokranjskih pripovedk je koncizen, kratek, jase, lapidaren, prav taciški v tem smislu, da je v pripovedki vse jasno in bistro, da v njej ni nikakih tajnosti. Takšen jezik je seveda kakor nalašč ustvarjen za jasno izražanje misli: železna logika misli in stvarna konstrukcija pa dokazuje, da je jezik belokranjskih pripovedk jezik dela in dejanja, ne pa metafizičnih (nadvrtnih) razglabljanj. Prav zaradi tega so postale belokranjske pripovedke popularne v času vnetega študija belokranjske frazeologije. Pokojni univerzitetni profesor in slavist dr. Ivan Prijatelj kateremu sem več let tudi jaz pošiljal manj znane belokranjske rečenice, besede, pregovore itd., je v zadnjih letih svoje plodovite dejavnosti, četudi dolenski rojak, postal prav strasten zbiralec belokranjskega besedotvorja.

V belokranjskih narodnih pripovedkah je pogosto skrit »mythos« (Jakob

Kelemina je ta tuji izraz ponasil z besedo »bajka«, ki obravnava izvor starih verovanj. V pripovedkah se čest mešajo višja bitja s človeškim svetom. Omenjam samo, da imajo belokranjske pripovedke mnogo inačic o vilah, povodnem možu, skratu in velikanu. Pripovedke s herojsko vsebino govore o velikanih. V vsebino pripovedke je narod dolgo časa veroval. Za belokranjsko ljudstvo so bile vile, povodni možje in velikani ter vrage del dejanske resnice. Velikan Nenasit ali Nedosit nastopa v mnogih inačicah belokranjskih pripovedk. Pieteršnik razlaga besedo »nedosit« kot netek (nem. Nimmersatt), kar bi se seveda lepo ponasilo v »Nenasit«. Nadalje nastopa v prvih belokranjskih pripovedkah Vesnik ali Zeleni Jurij. Primerjalni študij mitoloških osnov za narodno pripovedko pa nam je v zvezi s pripovedkami drugih slovanskih narodov razkril, da ima Zeleni Jurij polbrata, ki mu streže po življenju. Temu zločestemu bitju je ime Jarnik, kar je izvedeno iz debla »jar« in pomeni v adjektivni obliki ljut, srdit — razjarjen. (Kelemina.)

Na prireditvah v Črnomlju, Metliki, Semiču, Starem logu, Dol. Toplicah in Bazi 20 na Rogu je ob 10-letnici slovenskih brigad nastopal tudi Invallidki pevski zbor

V PETIH LETIH SMO ZGRADILI 1585 km NOVIH ZELEZNIŠKIH PROG

Predvojna železniška mreža v Jugoslaviji je imela približno 10.500 km prog. To je bil uspeh skoraj stoletne gradnje železnic, s katerimi je začela že stara avstroogrska monarhija. Seveda za ta proge niso zadostovale za velik promet; mnogo pokrajini pa sploh ni videlo železnice. V vojni od 1941 do 1945 je bilo pokvarjenih in onesposobljenih za promet čez 6000 km prog, popolnoma uničenih pa 12000 km prog. Poleg tega je bila v vojni uničena povsod vseh naših mostov. Tako je bilo od 2130 mostov, dolgih od 5 do 30 m, uničenih 40%, od 419 mostov, dolgih čez 30 m, pa je bilo uničenih 254 ali 61%.

Navzlic ogromnim težavam so naši delovni kolektivi pod vodstvom inženirjev in tehnikov že do konca leta 1945 obnovili 90% poškodovanih prog. V dobrih dveh letih je bil železniški promet povsod v celoti vzpostavljen. Zanimiva je na primer ugotovitev, da je bila proga Beograd—Niš po prvi svetovni vojni obnovljena šele v 10 mesecih, po osvobodilni vojni pa je bila obnovljena v dveh mesecih.

Takoj po dokončani obnovi so dobili naši inženirji, tehniki, projektanti, podjetja in delovni kolektivi nove naloge: zgraditi vrsto novih železniških prog. Pri ureditvi ogromnih novih prog so prispevali na pomoč mladinske brigade iz vseh delov države. Uspehi so se kmalu pokazali.

Medtem ko je bilo v 22 letih stare Jugoslavije seveda s »pomocjo« tujega

Mladina, čaka te prosvetno delo!

Jesen je dahnila v deželo, polja se praznijo. Trgatev je že za nami in glavno kmetijsko delo je opravljeno. Večeri se daljšajo. Spet bodo v naših vaseh zaživele učilnice po šolah, kjer se bo zbirala vaška mladina in izobraževalnih tečajih, v dvoranah domov ljudske prosvete pa se bodo po dolgem poletnem odmoru ponovno zbrali vsi tisti, ki čutijo veselje do dramatike.

Tudi belokranjska mladina je začutila potrebo po prosvetnem udejstvovanju. Kako razveseljivo je dejstvo, da so v Podzemlju na lastno pobudo fantje iz sosednih vasi obiskali domače učitelje ter jih zaprosili, naj jim brž izberejo primerno igrjo, da si bodo prepisali vloge in pričeli z učenjem igre. Prav tako je v Gribljah, v Gradacu, Metliki, Semiču, Predgradu, na Vinici in še marsikje, saj je današnja mladina pravilno začutila, kje je njeno mesto: v zimskih večerih v učilnicah, kjer se bo izobraževala na odrih, kjer se bo z učenjem kvalitetnih iger usposobila, nuditi pomočnemu prebivalstvu ob nedeljskih dopoldnevih tudi urico ali dve razvedrila, zabave in pouka s posredovanjem del, ki so jih ustvarili naši pisatelji. Kdo bi ne bil vesel tega poleta naše mladine!

Prav gotovo bo tudi v letošnji sezoni pri svojem kulturnem poslanstvu najbolj agilna, gradaska mladina, članjevanja v KUD »Oton Zupančič«, ki jo vodi prizadveni in marljiv sedmošolec tov. Franci Pavlinič. Nastudiral je komedijo »Scapinove zvijače« ter jo dvakrat z uspehom uprizorila na domačem odru, priredila pa je tudi fizikalni dan. Njej bodo sledile okoliške vasi. Mladina v Podzemlju bo še to jesen ustanovila KUD, v katerem bosta delovala dramski odsek in pevski zbor, dekleta pa se bodo udeležila gospodinj-skega tečaja.

Tako je prav, belokranjska mladina! Le s prosvetnim delom boš dokazala, da se zavedaš tudi svojih političnih pravic in da si ostala zvesta tradicijam NOB. Belokranjsko učiteljstvo te bo v tvojih stremljenjih rado podprlo in se veselilo tvojih uspehov!

184 slovenskih listov izhaja

Slovenska bibliografija navaja, da je v letu 1950 izhajalo v vsem svetu 184 slovenskih časnikov. Od teh jih je izhajalo v Sloveniji 150, v Beogradu 2, v Trstu 10, v Kopru 2, v Italiji 4, v Avstriji 5, v Pragi 1, v Ameriki 7, v Argentini 2 in v Kanadi 1. Od vseh teh listov je 8 dnevnikov, 2 sta izhajala dvakrat tedensko, 34 je bilo tednikov, 16 štirinajstdnevnikov, 68 mesečnikov, ostali pa so izhajali nekajkrat na leto. Po najnovejših, še nepopolnih podatkih, se število slovenskih listov v zadnjem času ni mnogo izpremenilo.

Glavni vrhovi Jugoslavije

- Triglav 2864 m
- Golebi Korab 2764 m (Makedonija)
- Skrlatica 2738 m
- Turčin 2702 m (Makedonija)
- Mangart 2678 m
- Borislavac 2662 m (Makedonija)
- Džaravica 2656 m (Crna gora)
- Jalovec 2643 m
- Polster 2600 m (Makedonija)
- Črni vrh 2584 m (Makedonija)
- Vraca 2582 m (Makedonija)
- Grintovec 2558 m
- Solunska glava 2540 m (Makedonija)
- Bobotov kuk 2522 m (Crna gora)
- Kajmačkalap 2521 m (Makedonija)
- Ljuboten 2496 m (Makedonija)
- Kom Kučki 2484 m (Crna gora)
- Karadlica 2477 m (Makedonija)
- Koritnik 2394 m (Makedonija)
- Maglić 2386 m (Bosna in Hercegovina)
- Golem Rid 2373 m (Makedonija)
- Črni kamen 2259 m (Makedonija)
- Galičica 2255 m (Makedonija)
- Stol 2085 m
- Pločno 2228 m (Bosna in Hercegovina)

Ko odhajajo Vaši fantje in moške na odsluženje vojaškega roka v JLA ali na orožne vaje, jim nikanar ne pozabite naročiti tudi "Dolenjskega lista"! Vaek teden jim bo prinesel vse dolenske novice in zanimivosti - zato jim takoj pripravite to veselje!

Nekaj sodobnih pregovorov

- Pobožen kot hudič;
- zvit kot gasilski stolp v Smitelu;
- netočen kot sestanki v Novem mestu;
- umazan kot predpasniki novo-mestkih mesarjev;
- nesložen kot prebitalci Vel. Cerovca pod Gorjanci;
- nesnažen kot noomeška mestna pekarija.

KMEČKI »KAPITALIST«

V začetku šole, po vojni je bilo treba ugotoviti socialno stanje staršev in so učenci morali dati tozadevne podatke: mali kmet, srednji, veliki kmet, delavec, uslužbenec itd. Samo en učenec najreonejši in najbolj »brhine glavoce« ni hotel dati odgovora. Učitelj ga je oprasal, zakaj noče povedati, pa mu je odgovoril, da se boji, da bi mu to škodovalo. »No pa vendar povej, kaj so tvoji starši?«, mu je prigovarjal učitelj. »Kapitalisti«, se je odrezal fantiček. »Kako pa to?« »No, oče ima zlato žilo«, mati pa »spruče« (kamnolom).

IZ FIZIKE

Na nekem kmetijskem zavodu je predavatelj oprasal učenca: »Katera tekoča telesa poznate?« Učenec, doma iz Suhe krajine, je hitro odgovoril: »Kali teče!« Da, tako kričijo otroci o Suhi krajini za kolesarjem.

»No, pa to ni tekočina! Kake druge tekočine ti znate?«

»Snopci« je odgovoril učenec. — »Da, žganje se reče po slovensko, tega imajo pri nas dovolj.«

»Katero tekočino pa je na svetu največ?« je neobhodno potrebnost?

Učenec pomislija in končno pove, da ne ve.

»To je vendar voda!« mu pojasni predavatelj.

»Tega pa pri nas nimamo, se odreže Suhokranjan.«

DOLENJSKI LOVCI HRABRO UNIČUJEJO DIVJE PRAŠICE...

(iz »Pavliho«)

KOTIČEK ZA GOSPODINJE

Grozde bo ostalo več mesecev sveže, če pececi na prerezanem mestu zalepiš z vročim pečatnim voskom, nato pa obesiš grozd v zraven prostor.

Rumenjak se redkokdaj lepo loči od beljaka, zato polegamo tako-le. Jajce ubijemo v lijak. Beljak bo stekel skozi lijak v posodo, rumenjak pa bo ostal v lijaku.

Limonov sok lahko uporabljamo za zaustavljanje krvi pri manjših ranicah.

Perilo, ki ga dolgo nismo uporabljali, osvežimo na ta način, da ga pustimo preko noči v vodi, v kateri smo prej prekuhali limonovo lupino.

Črne čevlje, ki jih nosimo za dež in blato, je treba od časa do časa umiti z milno vodo in namazati s ricinovim oljem, da usnje ne bo pokalo.

Na sveže opkline se treba takoj posuti s plast fine pesnične moke. Bolečina bo takoj prenehala in se ne bo napravljal mehur. Moka naj ostane na opoklini približno eno uro.

Dežnik ne bo prepuščal vode, če ga namazemo z mešanico parafina in bencina v razmerju 1:50 ter ga pustimo en dan razpetega.

Mokre dežnike razpenjamo samo napel, sicer se tkanina preveč raztegne in raztrga. Da pa kovinski deli ne zarjavijo, jih namažemo z vazo-ino.

SLIVOVA MARMELEADA MESANA Z BRESKOVAMI

Za to marmelado vsemi breskve tretjino od teže ali množino sliv, sladkorja pa četrt kg na 1 kg zmesi. Najprimernejše so breskve »kalanke« (ki gredo od kosti) in sicer one, ki rastejo v vinogradih.

Slive in breskve polij z vročo vodo, jih olup in vzemi iz njih koščice. V emajlirano kozico daj plast tega sadja in sladkor izmenoma. Ko si vse porabila, postavi kozico na ogenj, kjer naj zmes 45 minut močno in enakomerno vre. Seveda jo moraš med kuhno mešati s čisto kuhalnico, posebno po dnu. S ščo vročo marmelado napolni do vrha dobro izmije in obrisane kozarce, katere si oprila z mokro krpo (da ne požiho). Drugi dan zavži kozarce s pergamentnim papirjem.

Priporočljivo je, da daš drugi dan kozarce za nekaj časa v toplo pečico, da se na površju napravi skorja in potem shlajemo šele zavezati.

Ta marmelada je zelo aromatična in ima lastnosti džema.

SLIVE BREZ SLADKORJA

Zdrave slive operemo, obrisamo in v izlo prehodemo. Namočimo jih v patosno kozarce, poljemo s šilico vode in kuhano v pari četrt ure. Tretji dan jih vnovič kuhamo deset minut.

Industriji, podjetjem, obrtnim delavnicam in trgovinam nudi

Okrajno podjetje KREMEN, Novo mesto

telefon št. 17, poštni predal 14

kremenčevo moko in pesek - granulacije 1 do 10

Najboljši kremenčev pesek za steklarsko, kemično in težko industrijo stalno na zalogi! Posebne ponudbe za livarne, železarne, čistilne naprave, keramično stroko in ostale specialne potrebe. Zahtevajte brezplačne vzorce! — Sprejemamo posamezne in vagon-ske pošiljke. — Kremenčevo moko in pesek za industrijsko in široko potrošnje dobavljamo po nizkih cenah in ugodnih pogojih